

Natuur- en landschapscriteria voor Nationale Parken van Wereldklasse

Naar Nederlandse natuur van internationale allure

Wageningen Environmental Research

- Daisy de Vries
- Joop Schaminée

Staatsbosbeheer

- Piet Schipper

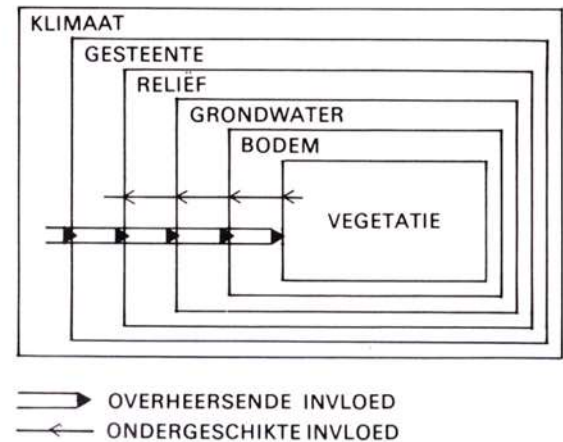
Wing

- Joost Tersteeg

www.wing.nl

Visie

- Ecosysteembenadering
 - Dynamisch
 - Ruimte,
 - Tijd,
 - Factoren,
 - Schaalniveaus

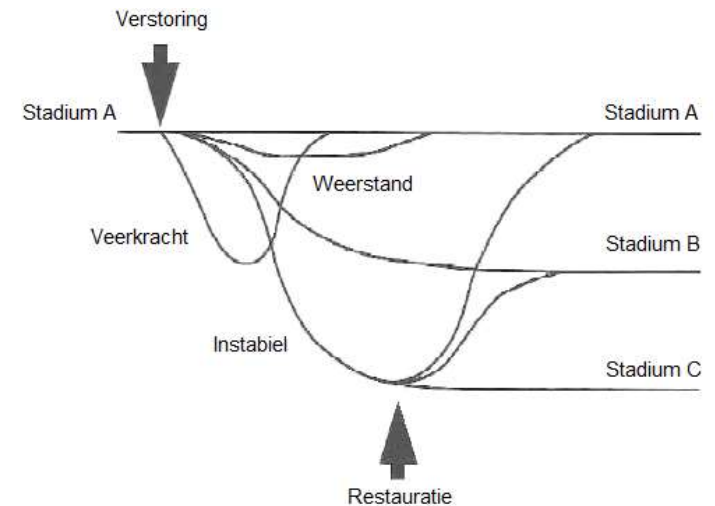
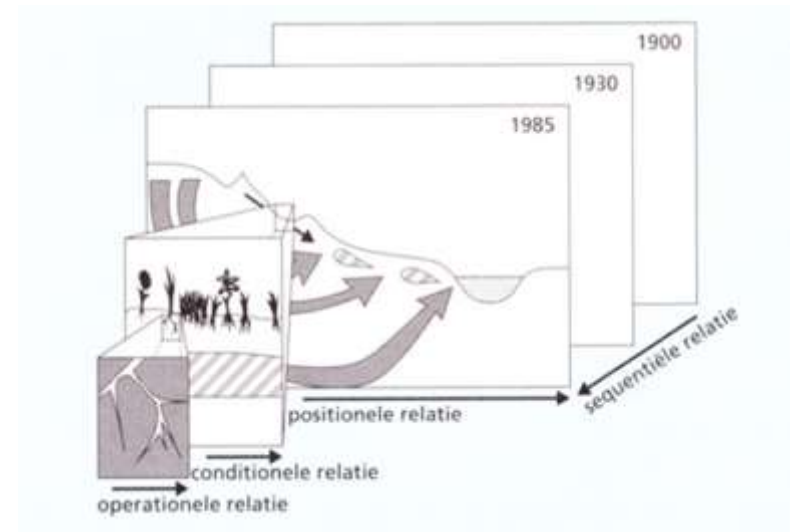

Bakker et al., 1981.

Alle componenten binnen een ecosysteem hebben invloed op elkaar, maar niet allemaal in gelijke mate.

Visie

- Ecosysteembenadering
 - Dynamisch
 - Ruimte,
 - Tijd,
 - Factoren,
 - Schaalniveaus
 - Mens is onderdeel
 - Beïnvloedt al sinds Steentijd de NL ecosystemen
 - Impact:
 - Reversibel <> Irreversibel
 - Veerkracht,
 - Adaptatievermogen
 - Tipping Points

Visie

- NL ecosystemen zijn fundamenteel door de mens gewijzigd
 - Herstel van natuurlijke referentiesituatie is uiterst lastig
 - Sporen van menselijk handelen (cultuurhistorie) is onderdeel geworden van natuur- en landschap
 - Topnatuur in NL context vraagt altijd een zeker beheer door de mens
- ⇒ Nationale Parken van Wereldklasse zullen zich altijd kenmerken door een gradiënt van menselijk handelen

Voorbeelden van gebiedscriteria

- IUCN Protected Areas Categories

1. Wildernis

- Geen menselijke aanwezigheid/invloed

- ➔ 2. Nationaal Park

- Grootschalige ecologische processen
- Mens mag aanwezig zijn, maar heeft geen fundamentele invloed

3. Natuurlijk monument

- Bescherming van specifiek natuurlijk fenomeen

4. Habitat- of soortenbeheergebied

- Actieve beheer vaak noodzakelijk

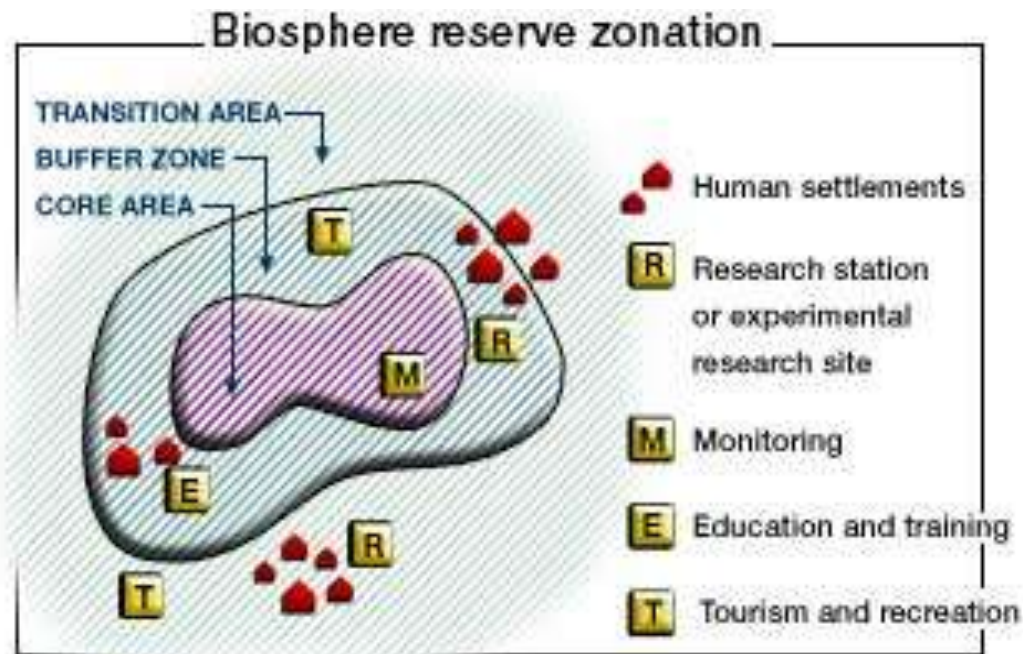
- ➔ 5. Beschermd land- of zeeschap

- Interactie met de mens is onderdeel en vraagt continuering in beheer

6. Gebieden beschermd om duurzaam gebruik van natuurlijke bronnen

Voorbeelden van gebiedscriteria

- IUCN Protected Areas Categories
- UNESCO World heritage Sites
- UNESCO Man and Biosphere (MAB)

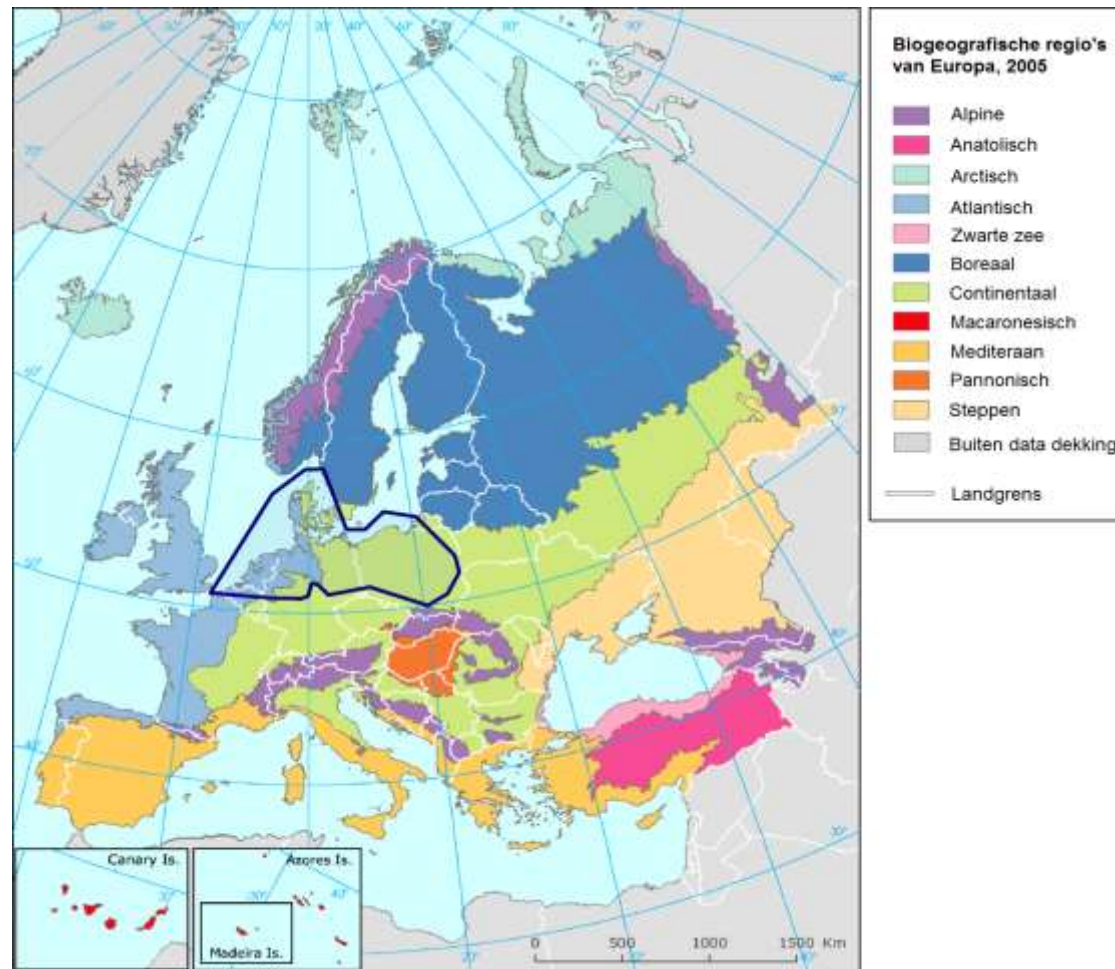

Voorbeelden van gebiedscriteria

- IUCN Protected Areas Categories
- UNESCO World heritage Sites
- UNESCO Man and Biosphere (MAB)
- UNESCO Global Geoparks

Beschrijving van de Nederlandse landschappen

Beschrijving van de Nederlandse landschappen

Gebieden waarbinnen nog goede landschapsecologische verbindingen mogelijk zijn

Legenda

- 1. Gebieden waarbinnen landschapsecologische samenhang op internationaal niveau, te bereiken of het aantrekkelijk te brengen is
- 2. Gebieden waarbinnen landschapsecologische samenhang op nationaal met meer landelijk gebied is, maar waar het al of niet aantrekkelijk is
- 3. Gebieden waarbinnen landschapsecologische samenhang op regionaal niveau, te bereiken of het aantrekkelijk te brengen is
- 4. Gebieden waarbinnen landschapsecologische samenhang op provinciaal met meer landelijk gebied is, maar waar het al of niet aantrekkelijk is
- 5. Gebieden waarbinnen landschapsecologische samenhang alleen nog op provinciaal te bereiken of het aantrekkelijk te brengen is
- 6. Matige gebied, nog onder toezicht
- Staatelijk gebied

Cultuurhistorische topgebieden van meer dan lokale omvang

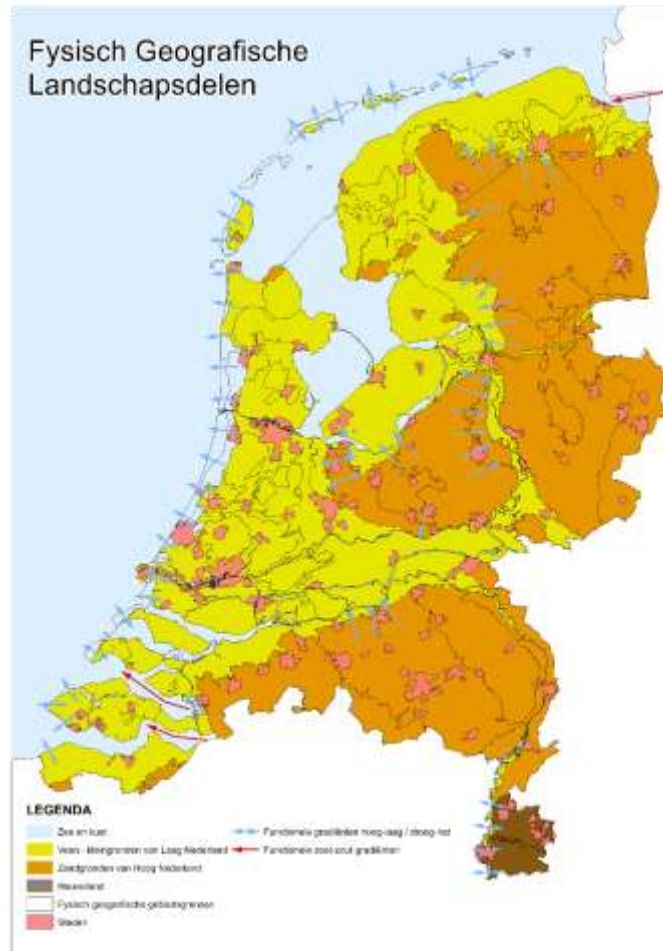

Cultuurhistorische topgebieden

Belangrijke gebieden voor Cultuurhistorie en Landschap (actueel A2), naar 'Examen van het Nederlandse landschap', Elsevier/De Persgroep, 2018

Deze kaart is gebaseerd op de informatie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2018.

Beschrijving van de Nederlandse landschappen

- Beschrijving van 4 landsdelen:
 - Zee en kust
 - Holocene veen- en kleigronden van Laag-Nederland
 - Pleistocene zandgronden van Hoog-Nederland
 - Heuvelland
- Inspirerende voorbeelden:
 - Wash-overs op Waddeneilanden
 - De nieuwe Afsluitdijk
 - Ruimte voor de Rivier
 - Zoetwatergetijdengebied Biesbosch
 - Hollandse duinen
 - Estdorpenlandschap Drentsche Aa
 - Wieden Weerribben

Criteria en toetsingskader

- Systeemkwaliteit
 - Abiotische en biotische factoren op orde
- Natuurkwaliteit
 - Internationaal onderscheidend
- Natuurlijke processen
 - Minstens in een kerngebied
- Gradiënten
 - Droog <> Nat, Arm <> Rijk, Zout <> Zoet, etc.
 - Natuur <> Mens
- Omvang
 - Ruimte voor processen en interactie
- Ruimtelijke netwerken
 - Interconnectiviteit
- Natuurlijke grenzen
 - Leesbaar
- Cultuurhistorische/landschappelijke waarden
 - Afleesbaar
 - Tijddiepte zichtbaar

Tot slot

- Systeemdenken staat voorop
 - Mens, medegebruik is daarvan in NL context altijd onderdeel
 - Historiseren en referentiebeelden vaak niet realistisch
 - Natuur <> Cultuur niet meer als tegenpolen zien
- Ontwikkeling van Nationale Parken vraagt:
 - Experimenteerruimte
 - Samenwerking
 - Lerend proces